

Inhoud: stappen

- 1** Identificatie buurtpleinen per wijk: Middelland, Oude Noorden en Tarwewijk
- 2** Verblijf, Variatie, Vrije Ruimte
Inventarisatie van de parameters van Verblijf, Variatie en Vrije Ruimte per wijk
- 3** Variabelen
Benoemen variabelen
- 4** Vervorming
Zoeken naar relaties/ samenhang: ensembles, typisch voor de middenschaal
- 5** Verbeelding
Referentiebeelden, bouwstenen, voorbeelduitwerkingen

- De vakambities van deze visie zijn:
1. Het **verblijf** in de openbare ruimte aangenamer te maken en sociale knooppunten in de wijk te versterken, opdat openbare ruimte ook echte ontmoetingsruimte is;
 2. Met **variatie** in inrichting en elementen de Rotterdammer uit te dagen, te prikkelen en te stimuleren om meer en vaker naar buiten te gaan om te spelen, te sporten en te bewegen in de openbare ruimte;
 3. Plekken in de stad te benoemen als **vrije ruimte** en die open te stellen voor tijdelijk gebruik of voor buurtactiviteiten om elkaar te ontmoeten.

Deze vakambities zijn als knoppen waar we aan kunnen draaien. Soms is er meer van één ambitie nodig, soms moeten we aan alle knoppen draaien om onze doelstelling te bereiken. De ambities volgen uit de input van professionals van binnen en buiten de gemeente. We haalden hun kennis, inzichten, tips en wensen op tijdens de themabijeenkomsten over eigenaarschap, participatie, gebruikswaarde, gezondheid, ontwikkeling, duurzaamheid, inrichting en beheer.

uit: "Betere Buurtpleinen"

Betere Buurtpleinen, methode

opdrachtgever: dS+V gemeente Rotterdam
2017

De gemeente Rotterdam heeft een integrale visie op spelen, sporten, bewegen en ontmoeten vastgesteld onder de naam 'Kom op naar buiten!'. Daarin wordt een visie beschreven op de openbare buitenruimte van de stad. Kernbegrippen hierin zijn 'Verblijf, Variatie en Vrije Ruimte'. Het doel is een kwaliteitsslag te bereiken door buurtpleinen op een andere manier vorm te geven. Buurtpleinen bevinden zich op de 'middenschaal' van het ruimtelijk ontwerp van de stad. De middenschaal wordt niet geadresseerd in de Rotterdamse Stijl. Wij hebben een methode ontwikkeld om deze middenschaal te benaderen, waarbij de kernbegrippen op ruimtelijk werkbaar ('ontwerpbaar') zijn gemaakt. Het plan van aanpak heeft als kern het maken van 3 kaartensets per buurt, een kaart 'verblijf', een kaart 'variatie', en een kaart 'vrije ruimte'. De kaarten worden als structuurkaarten opgebouwd. Hier worden variabelen aan gekoppeld en gekeken waar de ontwerpogave per plein dan uit wordt opgebouwd. Het werk is opgedeeld in een aantal stappen ten behoeve van de reproduceerbaarheid van de methode.

Ligging van de voorbeeldwijken Middelland, Oude Noorden, Tarwewijk

Stap 1 Identificatie buurtpleinen per wijk: Middelland, Oude Noorden en Tarwewijk

Pleinenreeks Oude Noorden		
Brancoplein		1300 m2
Schout Heynicstraat		1400 m2
Soetendaalseplein		2300 m2
Ammersoiseplein		2600 m2
Heer Vrankeplein		2700 m2
Bleiswijkplein		3200 m2
Pijnackerplein		3600 m2
Woelwijkstraat		3900 m2
Wilgenplantsoen		3900 m2
Zwaanshals		4200 m2
Johan Idaplein		4800 m2

Pleinenreeks Middelland		
Middellandplein		1300 m2
Johannes de Vouplein		1900 m2
Vliegerblokplantsoen		1900 m2
Oostervantplein		2400 m2
GW Burgerplein		3300 m2
Branco van Dantzigpark		7300 m2

Mijnsherenlaan noord		2000 m2
Mijnsherenlaan oost		2500 m2
Moerkerkeplein		2700 m2
Zwartewaalstraat		3700 m2
Balkon ad Maas		3700 m2
Gaesbeekstraat		4200 m2
Mijnsherenlaan west		4200 m2
Millinxpark		5500 m2
Speeltuin Tarwewijk		6800 m2
Verschoorplantsoen		6900 m2
Mijnsherenlaan zuid		8000 m2
Zuidplein nz		9900 m2

uit: "Betere Buurtpleinen"

Stap 4 Buurtensembles en solopleinen vormen nieuwe pleinenreeks

Welke richting zouden de buurtensembles en de solopleinen op kunnen gaan? Om de methode werkbaar te maken hebben we een keuzelijst samengesteld waarmee ontwerpers/ buurtdeskundigen een ontwerptraject van een buurtplein zouden kunnen aangaan.

een (opkomende) rode leefstijl en meer duidelijk afgebakende en geprogrammeerde pleinen in de 'gele' Tarwewijk. Wij denken dat deze indeling in de praktijk het resultaat zal zijn van een discussie van ontwerpteam en projectgroep.

- De gehele serie:
- Vrije ruimte plein
 - Vrije ruimte plein, afgebakend
 - Urbaan
 - Urbaan met trekker
 - Urbaan afgebakend
 - Speelplein
 - Speelplein afgebakend
 - Speelplein afgebakend met trekker
 - Sportplein afgebakend
 - Sportplein
 - Speelplantsoen
 - Speelplantsoen afgebakend
 - Stilteplek met trekker
 - Stilteplek

Ten behoeve van dit onderzoek hebben we alvast een voorschot genomen met een hoofdindeling per wijk.

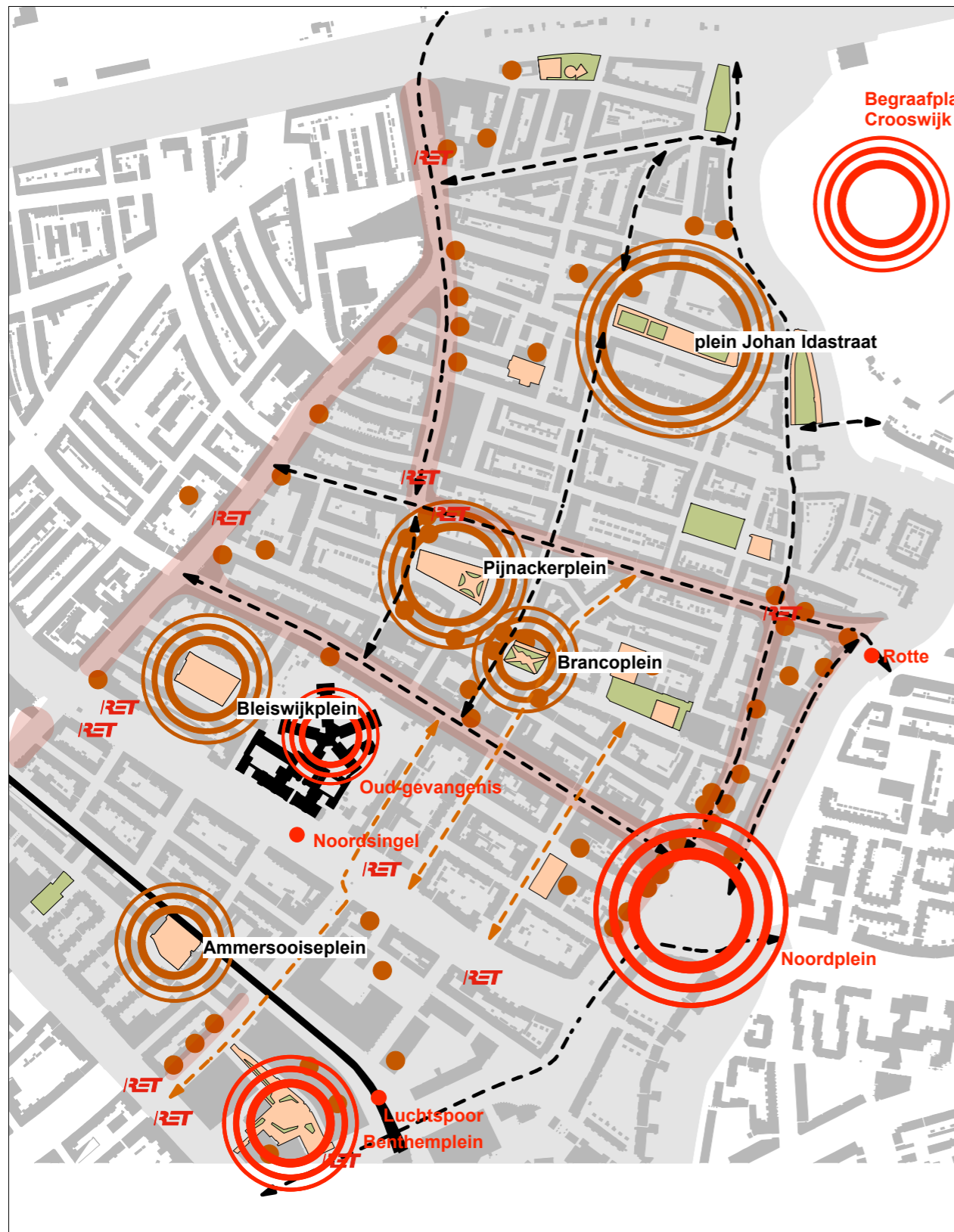
De nieuwe pleinenreeksen bestaan uit

- 5 typologieën;
- een suggestie voor het wel/niet maken van een ruimtelijke afbakening;
- een suggestie voor het wel/niet plaatsen van een trekker.

Dit is geen harde indeling, maar een eigen uitwerking van de voorgaande gedachtenlijnen. Te herkennen is bijvoorbeeld de aanwezigheid van meer 'vrije ruimte pleinen' in Middelland en Oude Noorden, wijken met

uit: "Betere Buurtpleinen"

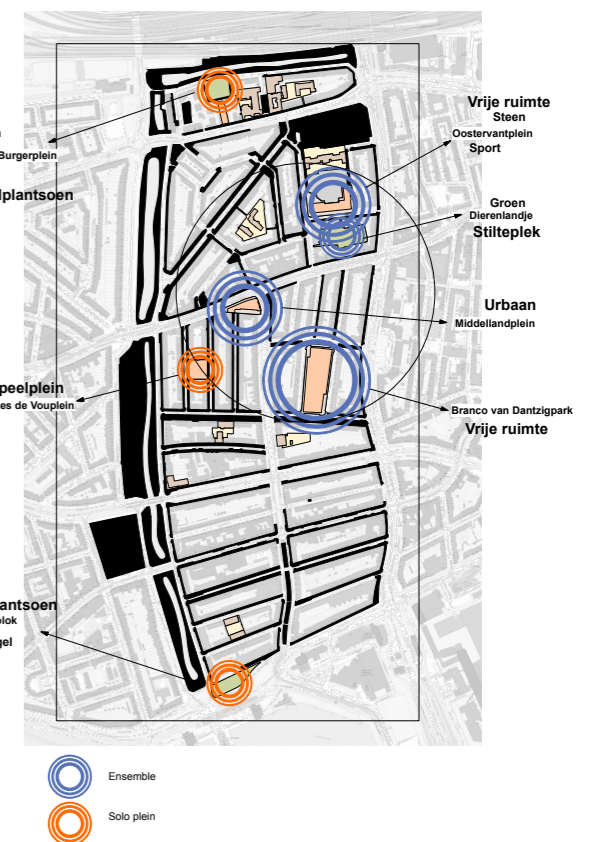

- Bovenwijkse plekken
- Buurtpleinen met verblijfskarakter
- Tramhalte, metrohalte
- Winkelstraat, voorzieningenconcentratie
- Horeca, school, buurthuis, kerk, anders

Structuurkaart 'Verblijf', wijk Oude Noorden

Stap 4 Vervorming
Middelland Samenvatting

- Verblijf kansrijk:**
Middellandplein
Oostervantplein
Branco van Dantzigpark
Dierenlandje
GW Burgerplein
- Vrije ruimte kansrijk:**
25% op Branco van Dantzigpark
Oostervantplein
Stoepen beter gebruiken
- Variatie kansrijk:**
Jongeren/oudere jeugd aan de randen
Branco van Dantzigpark gemengd voor alle groepen
Overige pleinen specialiseren/ identiteit versterken
Stoepen beter gebruiken
- Buurtensemble rood: versterken verblijf en vrije ruimte, plekken met karakter**
Middellandplein
Oostervantplein
Branco van Dantzigpark
Dierenlandje
- Solopleinen: versterken variatie/ cocreatie, randpleinen in grotere structuur opnemen**
GW Burgerplein
Johannes de Vouplein
Vliegerblokplantsoen

uit: "Betere Buurtpleinen"

Stap 4 Vervorming
Zoeken naar relaties/ samenhang: ensembles, typisch voor de middenschaal

Het doel van de methode is een werkwijze te construeren waarmee a) specifieke kenmerken van een wijk en buurt meegenomen kunnen worden in de visie op en inrichting van buurtpleinen, b) pleinen in samenhang met elkaar beschouwd kunnen worden. Met deze twee aspecten van de werkwijze wordt daarnaast een interpretatie gegeven van het 'ontwerpen' op de middenschaal, de schaal tussen de stedelijke structuur en de inrichting van de plek.

Stap 4 benoemt ensembles van buurtpleinen. Dit gebeurt door het combineren van de resultaten van stappen 2 en 3, de conclusies van de structuurkaarten en het benoemen van de sociale structuur (leefstijl/ sociale index/ bewonersbetrokkenheid) van de wijk.

De 'buurtensembles' zijn samen de meest kansrijke identificerende ruimtes in de wijk, waar gestuurd kan worden op de Variatie, Verblijf en Vrije Ruimte en waar het sociale karakter van de wijk het meest bij aansluit. Dit laatste wordt nog benadrukt door een toevoeging van de leefstijl, bijvoorbeeld 'Buurtensemble rood'. De ensembles volgen niet persé de stedenbouwkundige structuur of de ligging van de barrièreblokken uit de Speelnorm, immers de ensembles willen een toekomstige situatie aanduiden voor optimaal gebruik door kinderen én volwassenen.

Niet alle buurtpleinen worden in de buurtensembles opgenomen. Niet omdat ze niet functioneren of niet belangrijk zouden zijn, maar omdat hun rol en inrichting deels gedefinieerd wordt door de ligging in een grotere structuur (bijv. langs de Rotte, aan een singel), of juist door lokale aanjagers (bewoners/ bouwblokken/ ...). Deze pleinen worden solopleinen genoemd.

uit: "Betere Buurtpleinen"

Middelland
Leefstijl-dynamiek:
Rood dominant (56%). Dit is 'zichtbaar' in bewoners en type bewoning, in winkels en horeca. Het 'rood' is echter nog niet zichtbaar in de buitenruimte. Wel aan de Heemraadssingel: bijvoorbeeld in Singeldingen en speelgras/speelgrond.
De rode leefstijl wenst een woonomgeving met een sterke identiteit (de singel, de boulevard, de steeg, de tuin, ...). De woonomgeving moet voor de kinderen een ontdekkingstocht kunnen zijn. De bewoners en kinderen doen volop mee aan de moderne stadscultuur (museum is een speelplek, het groen is om op te zitten, ...).
(uit: Samenvatting Wijkscans Kindvriendelijke Wijken, Gemeente Rotterdam 2012)

Nieuwe kern van Middelland
De combinatie van leefstijl, ruimtelijke structuur en kansrijke plekken leidt tot een voorstel voor een nieuwe kern van Middelland: het rode buurtensemble. Investeren in een gevarieerd ensemble: 4 plekken met sterke identiteit, urbaan, vrije ruimte, stilteplek. De solopleinen worden gekoppeld aan de rand (speelplantsoen) of aan bewoners (speelplein).

Toekomstig buurtensemble rood van boven naar beneden: Oostervantplein Dierenlandje Middellandplein Branco van Dantzigpark